

دریافت تابعیت کشورهای غیر اسلامی از دیدگاه فقه اسلامی و قانون ملی و بین المللی

دکتر محمد اکبر زاهد^۱، وزیر محمد سعیدی^۲ و انعام الله رحمانی^۳

DOI: 10.64104/v10.Issue17.n34.2025

چکیده

پدیده اخذ تابعیت کشورهای غیر اسلامی و اقامت دائمی در آنها، یکی از مشکلات و چالش‌های بزرگ در مسیر رشد و توسعه کشورهای اسلامی در سراسر جهان، به‌ویژه کشور عزیز ما افغانستان بوده که توجه نخبگان و علمای امت اسلامی را به خود معطوف داشته است. متأسفانه بسیاری از فرزندان شایسته و لایق امت اسلامی که در علوم و فنون مختلف دارای تحصیلات عالی بودند، به‌منظور دستیابی به رفاه و آسایش مادی، آزادی‌های موهوم، فرصت‌های شغلی، و یا کسب تخصص در علوم که امروزه در کشورهای اسلامی فراهم نیست، خواستار اخذ تابعیت و اقامت دائمی در کشورهای غیر اسلامی شدند؛ در حالی که آنان در حقیقت زیربنای محکم و سرمایه انسانی رشد و پیشرفت کشورهای اسلامی، به‌ویژه سرزمین عزیز ما افغانستان به‌شمار می‌رفتند. شیوع این پدیده نگران‌کننده در روزگار اخیر، توجه بسیاری از دانشمندان را به خود معطوف داشته و آنان را بر آن داشته است تا حکم شریعت اسلامی را در این خصوص روشن سازند. از این رو، این جانب نیز به همکاری اساتید همکار، بر آن شدم تا به توفیق ایزد منان، این موضوع را به‌گونه همه‌جانبه از منظر فقه اسلامی و قانون ملی و بین المللی مورد بررسی قرار دهم. برای این مقاله علمی، عنوانی با نام «دریافت تابعیت کشورهای غیر اسلامی از دیدگاه فقه اسلامی و قانون ملی و بین المللی» انتخاب نمایم.

این مقاله با روش کتابخانه‌ای بصورت توصیفی تحلیلی - استقرائی به بررسی موقف شریعت اسلامی و قوانین ملی و بین المللی در خصوص کسب تابعیت کشورهای غیر اسلامی و دیدگاه فقهای اسلام را در این موضوع به بررسی گرفته است. نتایج بحث نشان می‌دهد که موقف شریعت اسلامی درباره دریافت تابعیت و اقامت دائمی در کشورهای غیر اسلامی، وابسته به شرایط و حالات است. بر اساس نظر راجح، اگر این اقامت سبب افتادن فرد و خانواده‌اش در فتنه شده و مانع اقامه شعایر دینی گردد، اقامت، ولو موقت در دارالکفر حرام است. اگر

^۱ استاد پوهنځی شرعیات پوهنتون سلام، akbar_100zahid@yahoo.com

^۲ استاد پوهنځی شرعیات پوهنتون سلام، Wazirmohammad77@gmail.com

^۳ استاد پوهنځی شرعیات پوهنتون سلام، enrahmane1998@gmail.com

هدف صرفاً دستیابی به رفاه و لذت زندگی باشد، این اقامت مکروه تحریمی شمرده می شود؛ زیرا خطر ذوب شدن در جامعه غربی وجود دارد. اما در مواردی چون تحصیل علوم ضروری، درمان بیماری های مزمن یا فرار از ظلم و تهدید، این اقامت می تواند واجب یا سنت باشد. در شرایط عادی نیز، حکم آن میان اباحت، کراهت یا جواز متغیر است. از منظر حقوق بین الملل نیز هر فرد حق دارد در برابر تعقیب، شکنجه و آزار، در هر کشوری صرف نظر از دین آن، پناه و اقامت برگزیند.

واژگان کلیدی: تابعیت، کشورهای غیر اسلامی، قانون ملی و بین المللی، دار کفر و دار اسلام